

## **”Miti Mingi Maisha Bora – Support to Forest Sector Reform in Kenya (MMMB)”-hankkeen osana toteutettu metsäsektorin hallinnon tilan kokonaiskartoitus**

Suomen ja Kenian metsäyhteistyöllä on usean vuosikymmenen pituinen historia. Suomen tuki on kohdistunut mm. metsäteollisuuden kehittämiseen ja -opetukseen, pienviljelijöiden peltometsätalouden edistämiseen, metsäneuvontaan, metsäntutkimukseen, luonnonmetsien suojeluun ja kestävään käyttöön, sekä metsätalouden kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja instituutioiden kehittämiseen.

2010-luvun puolivälissä käynnistyneen ”Miti Mingi Maisha Bora – Support to Forest Sector Reform” (MMMB) – hankkeen keskeinen tavoite on varmistaa metsäsektorin panos köyhyyden vähentämisessä ja Kenian talouden kasvussa. Hanke pyrkii vaikuttamaan Kenian metsäpolitiikkaan ja metsäsektorin rakenteisiin ja edesauttamaan paikallisyhteisöjen kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin osallistumista sekä taloudellisten hyötyjen tasapuolista jakautumista eri osapuolten kesken. Tavoitteiden saavuttamiseksi hanke tukee sekä metsäsektorista vastaavaa ministeriötä (Ministry of Forest and Wildlife, MFW) että Kenian metsähallintoa (Kenya Forest Service, KFS). Hankkeen käytännön toimet kohdentuvat sekä politiikka- ja lainsäädäntötasolle että metsähallinnon käytännön toiminnan kehittämiseen ja yhteistyömekanismien luomiseen muiden toimijoiden kanssa. Hanke pyrkii myös poistamaan rakenteellisia esteitä metsätuotteiden ja -palveluiden markkinoiden toimivuudelle.

Pitkäaikainen metsäyhteistyö on luonut Suomelle arvostetun aseman sektorilla sekä Kenialaisten että muun avunantajayhteisön silmissä, ja edesauttanut merkittävän Kenian metsäsektoria koskevan asiantuntemuksen kehittymistä Suomessa. MMMB onkin Kenian metsäsektorin kehittämisen keskeisin hanke tällä hetkellä, ja Suomi tunnetaan ja tunnustetaan merkittäväksi toimijaksi jonka osaamiseen luotetaan. Tämä on antanut mahdollisuuden myös pyrkiä avaamaan keskustelua hallinnon ja metsäsektorin kannalta ongelmallisista, hyvään hallintoon laajemmin liittyvistä, kysymyksistä

Metsäsektorin hyvän hallinnon kehittämiseksi MMMB-hanke rahoitti vuoden 2011 alkupuolella itsenäisen selvityksen jonka tavoitteena oli identifioida sekä hyvän metsähallinnon kehittämisessä saavutetut edistysaskeleet, että keskeiset toimenpiteitä vaativat haasteet. Selvityksen suoritti suomalainen konsulttiyritys Indufor hyödyntäen Maailmanpankin kehittämää metsäsektorin hallinnon analyysikehikkoa. Selvityksessä katettiin viisi hyvän metsähallinnon keskeistä osa-aluetta:

- Hallinnon läpinäkyvyys, vastuullisuus sekä osallistavuus (transparency, accountability and public participation)
- Metsäsektorin instituutioiden stabiilitteetti ja kyky ratkaista konflikteja (stability of forest institutions and conflict management)
- Metsähallinnon laatu (quality of forest administration)
- Metsiä koskevan lainsäädännön koherenssi ja lainsäädännön toteutus (coherence of forest legislation and rule of law); sekä
- Taloudellinen tehokkuus, oikeudenmukaisuus ja kannusteiden toimivuus (economic efficiency, equity and incentives)

Kunkin osa-alueen osalta määriteltiin (i) hyvän hallinnon kannalta keskeiset kysymykset, (ii) Kenian hallinnon omat julkituodut tavoitteet näiden osalta (esim. perustuslaissa, sektoripolitiikassa, hyvän hallinnon kehittämistä koskevissa politiikoissa ja strategioissa), (iii) nykytila ja trendi, (iv) tarvittavat toimet, (v) tulokset ja näiden toteutumisen seurannan indikaattorit, (vi) vastuutahot, sekä (vii) realistinen aikajana toteutukselle. Selvityksen toteutti suomalais-kenialainen asiantuntijaryhmä, ja sen osana järjestettiin laajapohjainen (hallinto, tutkimuslaitokset, kansalaisjärjestöt sekä yksityinen sektori) seminaari jossa ryhmän alustava analyysi, johtopäätökset ja suositukset avattiin keskustelulle ja kommenteille.

Lopputuloksena syntyi päätöksentekijöille suunnattu raportti ”Strategy Note for Forest Governance Reform in Kenya”, sekä havainnollinen, vastuutettu matriisi jonka avulla voidaan sekä integroida tarvittavat toimet soveltuvin osin MMMB- hankkeen toteutukseen ja sen seurantaan että luoda laajempi seurantatyökalu metsäsektorin hallinnon kehittymisen seurantaan. Tällainen työkalu on tarpeen mm Kenian REDD+ ohjelman toteutuksessa. Osana strategista raporttia identifioitiin kaikkein kriittisimmät ja lyhyellä aikavälillä toteutettavissa olevat toimenpiteet. Näitä ovat esimerkiksi<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Tarkempi esitys löytyy liitteenä olevasta ”Strategy Note for Forest Sector Reform in Kenya” tiivistelmästä

- Metsäinformaatiojärjestelmien kehittäminen ja niiden läpinäkyvyyden lisääminen sekä metsähallinnon sisällä että myös laajemmin kansalaisyhteiskunnan suuntaan. Tavoitteena tulee olla luotettava ja ajantasainen informaatio joka antaa mahdollisuuden verrata metsävaratietoja, metsähallinnon myyntimittauksia, sekä tietoja myyntituloista ja muista maksuista riittävän yksityiskohtaisesti alueittain. Näin sekä pienennetään riskiä väärinkäytöksille että parannetaan markkinoiden toimivuutta. Tämä on erityisen kriittistä koskien valtiohallinnon alla toimivia istutusmetsäalueita. Tarvittavat informaatiojärjestelmät ovat jo pitkälti olemassa, haasteena on niiden yhteensovittaminen joka mahdollistaa eri lähteistä saatavan informaation vertaamisen.
- Metsien hallinnon desentralisoinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota paikallisten toimijoiden osallistumiseen ja tämän edellyttämän osaamistason nostamiseen. Hallinnon ja paikallisten toimijoiden välisten metsäyhteistyösopimusten tulee perustua ns. FPIC (free prior and informed consent) periaatteeseen ja taata riittävät hyödyt kaikille osapuolille.
- Nykyisellään hyvin valikoivasti toimiva hakkuukiello valtion istutusmetsäalueilla tulee purkaa siten että hakkuuoikeuksia jatkossa myönnetään tavalla joka on läpinäkyvä ja kohtelee tasapuolisesti näistä kiinnostuneita yrityksiä. Tämä on paras tapa hälventää nykyiseen toimintaan kohdistuvia epäilyjä väärinkäytöksistä. Markkinoiden tulee toimia siten että varmistetaan valtiolle paras mahdollinen taloudellinen tulos ja annetaan mahdollisuus myös pienyrityksille ja paikallisille toimijoille osallistua istutusmetsien hyödyntämiseen. Vastaavanlainen läpinäkyvä markkinamekanismi tulee kehittää myös muiden metsäntuotteiden ja -palvelujen osalta. Luonnonmetsien osalta hakkuukiellon mahdollinen purku edellyttää perusteellisempaa prosessia.
- Metsäsektorista vastaavan ministeriön (MFW) sekä metsähallinnon (KFS) rooleja ja mandaatteja tulee selkeyttää. Metsähallinnon sisällä tulee miettiä metsähallinnon hajauttamisen vaikutuksia KFS:n rooliin esim. metsäneuvonnan ja metsälakien valvonnan järjestämisen osalta. Yhteistyö paikallishallinnon, muiden ministeriöiden (esim. maatalousministeriö) ja muiden paikallisten toimijoiden (esim. kansalaisjärjestöjen ja paikallisyhteisöjen kanssa) on keskeistä ja sitä koskeva kannustinjärjestelmä tulee rakentaa pikimmiten.
- Kestävän metsätalouden kriteerit ja indikaattorit tulee määritellä laajan osallistavan prosessin avulla. Myös metsän määritelmä tulee ajantasaistaa ottaen huomioon Kenian metsäsektorin erityispiirteet
- Keskeisimmät yllämainituista tulee sisällyttää metsälakiin sen käynnissä olevan ajantasaistuksen yhteydessä.

Kaiken kaikkiaan selvityksellä oli tärkeä rooli MMMB ohjelman työsuunnitelmien ohjaamisessa hallinnon kehittämisen kannalta keskeisimpien asioiden ratkaisemiseksi. Lopputulos muodostaa jäsennellyn pohjan laajemmalle keskustelulle Kenian ja Suomen viranomaisten välille koskien hyvän metsähallinnon keskeisiä ongelmakohtia. Näiden ratkaisusta riippuu pitkälti myös Suomen antaman avun tuloksellisuus.

Samanlaista lähestymistapaa voisi harkita myös muilla sektoreilla Keniassa, sekä metsäsektorilla myös muissa kumppanimaissa, joissa Suomella on merkittäviä metsäyhteistyöohjelmia.